

Світлана КУЦЕПАЛ

**РЕЦЕНЗІЯ НА НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК
«ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ»¹**

Сучасне українське суспільство знаходиться у стані змін та трансформацій, які визначають стратегічні напрями його оновлення, інтеграції у європейську спільноту, національного відродження, впливають на статусну позицію та функціональні можливості освіти.

В умовах глобалізації освітнього простору, переходу до постіндустріального типу соціуму, де головним ресурсом є знання, створення Єдиної світової інформаційної системи, гуманізації сучасної освіти, здійснення повороту від суб'єктивності до інтерсуб'єктивності, актуалізується питання розробки сучасних методологічних засад філософії освіти, які б надали можливість враховувати специфічні предметні, смислові, семіотичні, когнітивні виміри передачі інформації від одного суб'єкта комунікації до іншого.

Сучасність, орієнтована на людину, здатну до прийняття самостійних нестандартних рішень та різноманітних форм і методів освоєння нових знань. Здібну до творчості, спроможну до креативно-теоретичних наробок, вмінь та навичок їх практичної реалізації, вимагає оновлення педагогічної парадигми, відмову від традиційних концепцій освіти, що спрямовувалися на формування культури мислення і передбачали авторитарне управління педагогічним процесом, оскільки перевага надавалася провідній ролі вчителя, тоді як розвиток самостійності самої особистості учня відходив на другий план.

Прикладом інноваційного підходу до проблем філософії освіти можна вважати рецензований посібник, створений фахівцями Києва, Харкова та Полтави на основі власного педагогічного досвіду.

Обшири підручника значні – від історичного екскурсу у проблематику філософії освіти до найактуальніших проблем освіти в її філософській рефлексії. Дев'ять розділів підручника складають гармонійне ціле, послідовно розглядаючи онтологічні, антропологічні, епістемологічні, аксіологічні та естетичні аспекти проблем освіти. Значна увага приділяється сутності та принципам сучасної освітньої парадигми, розкриттю та аналізу її засадничих положень. Автори прагнуть надати цілісне системне бачення сутності трансформаційних процесів у сфері освіти, спрогнозувати можливі ризики, довести необхідність та можливість оновлення українського

¹ Філософія освіти: Навчальний посібник / За заг. ред. В.П.Андрушенка, І.М.Предборської. – К.: Вид-во НПУ імені М.П.Драгоманова, 2009. – 329 с.

суспільства шляхом комплексної інноваційної перебудови усіх складових інституту освіти.

Інститут освіти зазнає значних змін завдяки втіленню інновацій в освітньому просторі, а соціальний розвиток суспільства постає наслідком реалізації інтелектуального потенціалу та творчих здібностей соціальних суб'єктів, трансформації організаційної та управлінської діяльності, що викликає інноваційні зміни в самому інституті освіти й актуалізує проблеми менеджменту навчально-виховної діяльності. Вимога часу – формування творчої особистості, що має значний інтелектуальний потенціал, підготована до самостійного оволодіння знаннями протягом життя. Зазначена проблематика актуалізує 9 розділ підручника, де досліджується генеза та природа менеджменту освіти, його зміст та форми, детально описуються види та рівні менеджменту освіти.

Не менш цікавим видається розділ «Гендерна освіта», присвячений аналізу гендерної педагогіки, яка розуміє під освітньою процедурою активне слухання, навчання критичному мисленню, розвиток «зростання свідомості», артикулювання власної точки зору та покликана подолати існуючі гендерні стереотипи шляхом перегляду змісту предметів, що вивчаються, ролі соціалізації, переосмислення ролі викладача тощо.

Заслуговує особливої уваги принцип структурної побудови підручника, згідно з яким кожен представлений розділ має два виміри – теоретичний та практичний. Безперечною перевагою першого є наявність роздумів автора кожного розділу, які спонукають читача до діалогу, перетворюють його на співавтора, бентежать дух і кличуть до подальших міркувань над освітніми проблемами.

Практична площина кожного розділу, представлена уривками з праць провідних фахівців у галузі філософії освіти, надає змогу українському читачеві ознайомитися з уривками творів зарубіжних дослідників, поданих у перекладі авторів підручника, завданнями для самостійної роботи та переліком проблемних питань.

Зусиллями авторів підручника, останній перетворився на засіб, що спонукає читача до роздумів, до віднайдення істини у зіткненні суперечливих позицій та конкуруючих концепцій.

Трансформація системи освіти в Україні характеризується суперечливістю інноваційних процесів, різнонаправленістю їх протікання, виникненням інноваційних конфліктів між новим змістом освіти та старими формами її здійснення, а також між новими формами і методиками навчання та старим змістом. Рецензований посібник можна вважати першою спробою подолання цих суперечностей на теренах вітчизняного освітнього простору.

Написання та видання посібника «Філософія освіти» відповідає вимогам сучасних освітніх стратегій, репрезентує філософію освіти як засіб розбудови якісно нової освіти, притаманної інформаційній фазі розвитку світової спільноти, є своєчасним та, безперечно, корисним не лише студентам, а й усім, кому не байдужа доля освіти та освітян у сучасній Україні.